

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA
DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII
СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ
ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL FOR PREVENTING AND ELIMINATING
DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Republic of Moldova, Chisinau, MD-2004, 180 Stefan cel Mare Avenue, of.600

E-mail: info@egalitate.md; web: www.egalitate.md

Tel/Fax: +373 22 21 28 17

**Raportul alternativ al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și
asigurarea egalității către
Comitetul ONU pentru drepturile Economice, Sociale și Culturale
Sesiunea a 62-a**

Chisinau, 25 august 2017

Consiliul este o autoritate publică autonomă care și-a demarat activitatea la 31 iulie 2013 în baza Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012¹. Mandatul Consiliului ține de: evaluarea legislației din perspectiva standardelor nediscriminării, examinarea plângerilor referitoare la un fapt de discriminare și constatarea contravențiilor cu elemente discriminatorii, monitorizarea modului de implementarea a legislației în domeniu, sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare.

Articolul 2

1. În anul 2012 a fost adoptată Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității care a instituit cadrul legal și instituțional pentru nediscriminare. Legea interzice discriminare în sfera politică, socială, economică și culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sau alte criterii similare.
2. Analiza activității Consiliului denotă că 76% din deciziile emise în 2016 vizează încălcarea unui drept economic, social sau cultural, în special, discriminarea pe criteriu de dizabilitate, sex, vârstă.
3. Consiliul se arată îngrijorat de **persistența stereotipurilor și atitudinilor discriminatorii ale populației majoritare față de romi.**² Acestea conduc la discriminarea și excluderea reprezentanților acestei etnii pe piața muncii, în educație, în serviciile de sănătate și în alte sfere sociale. Femeile rome sunt supuse dublei discriminări din cauza etniei și a sexului. Plângerile depuse la Consiliu confirmă persistența discriminării persoanelor de etnie romă în accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului.³
4. Cadrul legal de prevenire și combatere a discriminării adoptat, totuși, nu acordă, o protecție efectivă victimelor discriminării. Codul contravențional nu sancționează toate formele de discriminare, cum ar fi instigarea la discriminare, victimizarea, segregarea rasială. Consiliul este competent doar să constate contravențiile, iar sancționarea acestora fiind prerogativa instanțelor de judecată. Acordarea Consiliului competenței de a aplica sancțiuni contravenționale pentru faptele de discriminare ar asigura eficacitatea implementării legislației antidiscriminare și ar responsabiliza persoanele care comit fapte discriminatorii.
5. În ceea ce privește obligația statului de a asigura funcționalitatea unei instituții anti discriminare eficiente și independente, nu se poate de raportat un oarecare progres. Eficiența activității nu poate fi asigurată pe deplin, deoarece Consiliul nu dispune de un număr suficient de unități de

---

¹ Informații suplimentare sunt disponibile pe pagina web a Consiliului: www.egalitate.md

² Decizia din 13 octombrie 2014 pe cauza nr. 159/2014. Disponibilă online: http://egalitate.md/media/files/files/decizia_cauza_renato_usatii_r_5487969.pdf

³ Decizia din 13 februarie 2015 pe cauza nr. 190/2014. Disponibilă online: http://egalitate.md/media/files/files/decizie_190_2015_2000159.pdf

personal. De asemenea, salarizarea personalului din cadrul aparatului administrativ este mai mică decât la ceilalți funcționari publici din autoritățile publice independente și ministere. Nici independența deplină a Consiliului nu este asigurată, deoarece instituția depinde financiar de Ministerul Finanțelor, care elaborează normativele de cheltuieli ale Consiliului și nu respectă legislația care menționează că bugetul instituției este aprobat de Parlament la propunerea Consiliului și este transmis ulterior Guvernului pentru a fi încorporat în bugetul de stat.

6. Sancționarea faptelor de discriminare prin intermediul legislației penale, de asemenea, întâmpină dificultăți. Punerea în aplicare a articolului 176 alin. (1) lit. a) Cod penal este inefectivă, din cauza modificărilor operate la 03 februarie 2012 în conținutul art. 123 Cod penal, care a introdus pe lângă noțiunea de persoană cu funcție de răspundere și noțiunile de persoană publică și persoană cu funcție de demnitate publică. Operarea acestor modificări nu a avut loc integrat și, astfel, art. 176 Cod penal este aplicabil, doar atunci când infracțiunea este comisă de o persoană cu funcție de răspundere, care este doar persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice, nefiind aplicabil funcționarilor publici, inclusiv cu statut special (colaboratorii organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, alte persoane care dețin grade speciale sau militare), precum și persoanelor cu funcție de demnitate publică.

Recomandări:

- Modificarea Codului Contravențional prin introducerea sancționării instigării la discriminare și victimizării.
- Modificarea alin. (1) lit. a) art. 176 Cod penal prin completarea la final cu sintagmele "persoană publică și persoană cu funcție de demnitate publică".
- Asigurarea finanțării corespunzătoare a instituției prin capacitatea Consiliului cu atribuții de investigare și sancționare, mărirea numărului unităților de personal și salarizarea la nivelul instituției de protecție a drepturilor omului.

Articolul 3

7. Prevederile legale și politicile publice, concepute inițial pentru a reduce inegalitățile de fapt între femei și bărbați și pentru a compensa dezavantajele suferite de femei pentru rolul lor în îngrijirea copiilor, sunt

supra-protectoare. Femeile sunt adesea cele care își asumă responsabilitatea pentru îngrijirea copiilor. Datele statistice arată că rata de ocupare a femeilor cu copii sub vârsta de două ani reprezintă 15,3%, față de 53% pentru bărbați. În plus, societatea recunoaște din ce în ce mai mult importanța și necesitatea de a implica ambii părinți în îngrijirea copiilor. În acest sens, legea încurajează bărbații să se implice în îngrijirea copiilor și să sprijine revenirea femeilor cât mai curând posibil pe piața forței de muncă.

8. Legislația muncii prevede dreptul la concediu pentru îngrijirea copilului de până la 3 și până la 6 ani cu posibilitatea de a păstra locul de muncă, precum și o serie de garanții pentru persoanele care beneficiază de aceste concedii. Acest lucru impune o povară destul de mare angajatorului și generează situații de discriminare a femeilor angajate. Plângerile examinate de Consiliu dezvăluie practici discriminatorii, precum și încheierea de contracte de muncă pentru o perioadă determinată de timp cu femeile și încetarea raportului de muncă în caz de sarcină⁴. În plus, Consiliul a constatat cazuri de discriminare pe criteriul de sex⁵
9. Legislația muncii nu asigură aceleași garanții în caz de concediere pentru bărbații și femeile care au copii în vârstă până la șase ani. Astfel, este interzisă concedierea femeilor care au copii în vârstă de până la 6 ani, dar nu și a bărbaților, Consiliul constatând, astfel, discriminare pe criteriu de gen⁶.

Recomandări:

- Eliminarea prevederilor supraprotective din legislația muncii și promovarea politicilor care sprijină reconcilierea vieții profesionale cu viața personală în vederea asigurării egalității de gen;
- Modificarea Codului muncii în vederea acordării femeilor și bărbaților aceleași garanții în caz de concediere.

Articolul 6

10. Cât privește angajarea indicatorii relevă o rată redusă de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, ceea ce are o influență negativă asupra veniturilor persoanelor cu dizabilități. Conform datelor 0,9% din 65,4% din salariații Republicii Moldova o constituie persoanele cu dizabilități⁷. În

---

⁴ Decizia 105/2014 din 19.06.2014; Raportul Anual al Consiliului pentru anul 2014, pag. 20. disponibil online: <http://egalitate.md/index.php?pag=page&id=883&l=en>.

⁵ Deciziile 041/13 și 050/14. Raportul Anual al Consiliului pentru anul 2014, pag 20. disponibil online: <http://egalitate.md/index.php?pag=page&id=883&l=en>.

⁶ Decision of 12.10.2015 on case 298/2015; Council Annual Activity Report for 2015, page 135. Available online: http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Raport-general-2015_CPPEDAE_final-eng1.pdf.

⁷ Raport social anual 2015, <http://www.mmpsf.gov.md/sites/default/files/document/attachments/rsa2015.pdf>

dependență de statutul ocupațional 73,1% din persoanele cu dizabilități lucrează pe cont propriu în agricultură și au un venit de 6 ori mai mic decât a angajaților salariați⁸.

11. Garanțiile acordate persoanelor cu dizabilități prezente în legislația muncii creează anumite bariere angajarea persoanelor cu dizabilități. Astfel, angajatorii sunt reticenți în angajarea unei persoane cu dizabilități, dat fiind faptul că aceasta nu poate fi supusă unei perioade de probă la angajare, poate avea o durată redusă a timpului de muncă, fără diminuarea salariului ș.a. Pentru a încuraja angajarea persoanelor cu dizabilități în sectorul privat statutul nu adoptă măsuri adecvate, care să includă programe de acțiune pozitive, stimulente și alte măsuri, precum este prevăzut în art. 27 din Convenție, dar aplică politici de control și sancționare.
12. La moment susținerea încadrării persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii se realizează de către stat doar prin intermediul întreprinderilor specializate. Această politică a statului Consiliul o consideră defectuoasă, dat fiind faptul că în 13 întreprinderi specializate⁹ sunt încadrate în câmpul muncii circa 300 persoane cu dizabilități, care constituie doar 60% din toți salariații acestora, deși statul o subvenționează anual pentru crearea locurilor de muncă.
13. Existența în sistemul administrației publice a unor practici de selectare preferențială a candidaților, în dependență de criteriul de apartenență politică, creează situații discriminatorii în procesul de ocupare a funcției publice vacante¹⁰, precum și aplică presiuni în vederea eliberării postului de muncă deținut¹¹.
14. Legislația muncii prevede că pentru a beneficia pentru a treia lună de indemnizatie de eliberare din serviciu în legătură cu lichidarea unității sau încetarea activității angajatorului angajatul trebuie să se înregistreze în decurs de 14 zile la organul teritorial de ocupare a forței de muncă. Această prevedere plasează într-o situație dezavantajoasă persoanele care au atins vârsta de pensionare, deoarece acestea nu pot fi înregistrate în calitate de șomer, lipsindu-le de dreptul de a beneficia în condiții de egalitate cu ceilalți angajați de această garanție socială¹².

Recomandări:

- Elaborarea unui sistem de politici de stimulare cuprinzătoare și coordonate, care să vizeze întreg sectorul privat și să fie axat pe persoana cu dizabilități, dar nu pe întreprinderile care aparțin unor asociații.

---

⁸ Biroul Național de Statistică,

http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV010/NIV010400.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

⁹ Hotărârea Guvernului nr. 182 din 13.03.2013 privind aprobarea Listei organizațiilor și întreprinderilor societății orbilor, societății surzilor și societății invalizilor, scutite de vărsare la buget a TVA aferentă mărfurilor produse și serviciilor prestate

¹⁰ Decizia nr. 161/2014 din 16.12.2014, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_161_14_835003.pdf.

¹¹ Decizia nr. 426/2016 din 12.08.2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_426_2016-votat_constatare_par_ial_depersionalizat_176486.pdf.

¹² Decision of 01.07.2016 with regard to case 419/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_419_2016_constatare_depersionalizare_4632068.pdf.

- Asigurarea respectării în relațiile de muncă din sistemul administrației publice a principiilor competiției deschise, transparenței, competenței și meritelor profesionale, precum și a principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean.
- Modificarea Codului muncii în vederea excluderea condiției de înregistrare în termen de 14 zile la organul teritorial de ocupare a forței de muncă.

Articolul 9

15. Modificările la Legea privind sistemul public de pensii, care au intrat în vigoare la 01 ianuarie 2017, tratează diferit persoanele în dependență de vârsta acestora. Astfel, vor putea beneficia de reexaminarea dreptului la pensie ca urmare a continuării activității după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, doar persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă începând cu 01.01.2017. Persoanele care și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă până la 01.01.2017 nu vor avea acest drept, fiind dezavantajate, în condițiile în care mărimea medie a pensiei lunare la 01.01.2017 acoperea doar 85% din valoarea minimului de existență.
16. O situație similară se constată și în cazul acordării indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului pînă la vârsta de 2 ani pentru persoana neasigurată și indemnizației lunare de suport pentru creșterea pînă la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai multor copii născuți dintr-o singură sarcină, care se acordă doar copiilor care s-au născut începând cu 01 ianuarie 2017, deși sunt eligibili și copiii care s-au născut anterior acestei date, deoarece indemnizația nu are caracter unic, dar continuu, achitându-se lunar. Mai mult decât atât, indemnizația lunară pentru îngrijirea copiilor în vârstă de pînă la 3 ani pentru persoana asigurată acoperă acoperă 84% din valoarea minimul de existență pentru copiii cu vârsta de pînă la 3 ani, iar în cazul persoanelor neasigurate mărimea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor asigură doar 36,8% din necesarul minim pentru copiii în vârstă de 1-6 ani.
17. În 2013, a intrat în vigoare Regulamentul privind organizarea și funcționarea Serviciului social „Asistență personală”, care prevede posibilitatea persoanelor care îngrijesc persoane cu dizabilități de a încheia contracte individuale de muncă cu autoritățile locale. Însă acest serviciu încă este destul de slab dezvoltat. În 2015 au fost înregistrați 1890 de asistenți personali care îngrijesc 1895 persoane cu dizabilități severe. Dacă raportăm aceste cifre la numărul total de persoane cu dizabilități severe de 27 580 și la faptul că pe un total de 32 unități administrativ teritoriale, 2 municipii și UTA Găgăuzia au fost acreditate sau acreditate provizoriu în total 21 de servicii¹³, atunci concluzionăm că nu în toată țara serviciul de asistent personal există, iar acolo unde el există este insuficient.

¹³ Raport social anual 2015 <http://www.mmppsf.gov.md/sites/default/files/document/attachments/rsa2015.pdf>

18. Astfel se creează o situație nefavorabilă persoanelor care îngrijesc o persoană cu dizabilități severe cu vârsta de peste 18 ani, deoarece această perioadă nu este asimilată stagiului de cotizare, care dă dreptul la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. Consiliul a constatat într-un șir de decizii¹⁴ situația persoanelor care îngrijesc o persoană cu dizabilități drept discriminare prin asociere pe criteriu de dizabilitate și vârstă.
19. Prezența prejudecăților reprezentanților autorităților publice referitoare la etnia romă generează forme grave ale discriminării. Astfel, un grup de persoane de etnie romă au fost limitate în dreptul de a beneficia de ajutor social, fiind tergiversată procedura de acordare a acestuia prin pasarea responsabilității către alte autorități¹⁵.

Recomandări:

- Asigurarea prestațiilor sociale în condiții de egalitate pentru toate grupurile care se află în situație analogică.
- Modificarea cadrului legal prin instituirea obligativității autorităților publice locale de a planifica resurse financiare pentru susținerea implementării serviciului social „Asistență personală”.
- Asigurarea măsurilor pentru ca persoanele cu dizabilități să aibă acces la serviciile sociale de bază în condiții egale cu celelalte.
- Includerea perioadei de îngrijire a unei persoane cu dizabilități severe cu vârsta de peste 18 ani în stagiul de cotizare, pînă la implementarea deplină a serviciului de asistent personal.
- Asigurarea accesului la servicii de protecție socială indiferent de apartenența etnică.

Articolul 10

20. Conform prevederilor Codului familiei dreptul de a se căsători este în legătură directă cu capacitatea juridică a persoanei. Astfel, persoana lipsită de capacitatea de exercițiu nu poate să întemeieze o familie.
21. Consiliul în cadrul examinării unei cauze¹⁶ a constatat că beneficiarele Internatului psihoneurologic din Bălți li se nega dreptul de a decide liber și responsabil asupra sănătății reproductive, neasigurând acestora exprimarea voluntară a consimțământului pentru întreruperea sarcinii.

---

¹⁴ Decision of 13.02.2014 with regard to case 030/2014, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_fin_conf_cauza_nr_030_catre_das_si_mmpsf_2330661.pdf; Decision of 29.01.2016 with regard to case 321/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_321_2015_depersonalizat_9202256.pdf; Decision of 22.06.2016 with regard to case 32/2017, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_32_2017_Sindicat-votat-ok.pdf.

¹⁵ Decision of 12.02.2016 with regard to case 363/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/decizie_363_2015_depersonalizat_5521507.pdf.

¹⁶ Decizia din 04 iulie 2014 pe cauza 087/2014, https://www.egalitate.md/media/files/files/decizia_cauza_087_04_07_2014_depersonalizat_8631866.pdf

Recomandări:

- Asigurarea faptului că persoanele cu dizabilități se bucură de dreptul de a întemeia o familie în egală măsură cu ceilalți;
- Dezvoltarea mecanismului prin care să asigure implicarea persoanei cu dizabilități în procesul de luare a deciziilor cu privire la starea sănătății.

Articolul 12

22. Una din cele mai mari provocări în domeniul incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități ține de asigurarea accesibilității mediului fizic. Neasigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități creează bariere în accesarea la serviciile medicale. Consiliul a constatat în șase decizii discriminarea persoanelor cu dizabilități manifestată prin inaccesibilitatea clădirilor instituțiilor medicale¹⁷. Consiliul în cadrul examinării unei cauze a constatat că pacienții cu dizabilități (cu probleme de sănătate mintală) întâmpină bariere în exercitarea dreptului la asistență medicală în sănătate mintală calitativă și a dreptului la respectarea demnității umane în perioada aflării la tratament în Spitalul Clinic de Psihiatrie prin neasigurarea condițiilor adecvate de tratament și trai decent.
23. Conform Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală Guvernul are calitatea de asigurat pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și mendii, pensionari ș.a. persoane. Evidența nominală a acestor categorii de persoane este asigurată de Casa Națională de Asigurări Sociale, legând, astfel, dreptul la asigurare medicală de dreptul la protecție socială. Pensionarilor care au dobândit o dizabilitate li se oferă dreptul de a opta fie pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă, fie pentru pensie de dizabilitate. În cazul în care pensionarul renunță la pensia pentru limită de vârstă în favoarea pensiei de dizabilitate, care este acordată pe termen, și este în imposibilitate de a fi reexaminat din cauza stării de sanatate, i se sistează plata pensiei și polița de asigurare medicală, nefiind asigurat cu resurse pentru trai și neputând beneficia de asistență medicală. Consiliul, examinând situația descrisă¹⁸, a constatat că incertitudinea determinată de termenul dizabilității, nu influențează statutul de pensionar pentru limită de vârstă.
24. De asemenea nu pot beneficia de asistență medicală gratuită și persoanele cu dizabilități care domiciliază în Republica Moldova, dar și-au stabilit pensia pentru limită de vârstă în Federația Rusă. Deși Guvernul are calitatea de asigurat și pentru aceste persoane ei sunt radiați din lista persoanelor care urmează a fi

---

¹⁷ Decision of 30.05.2017 with regard to case 26/2017, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_26_2017_constatare_votat-red-depers..pdf; Decision of 17.01.2017 with regard to case 492/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_492_2016-votat_depers_1674403.pdf; Decision of 05.12.2016 with regard to case 473/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/draft_decizie_constatare_473_2016-votat_depers_7314342.pdf.

¹⁸ Decision of 10.03.2017 with regard to case 514/2016, http://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/Draft_Decizie_constatare_514_2016-votat-depers.pdf.

asigurate medical din contul statului, dat fiind faptul că nu sunt beneficiari ai vreunei prestații sociale și, respectiv, nu se află în listele de evidență nominală întreținută de CNAS.

Recomandări:

- Alocarea resurselor financiare suficiente pentru a asigura accesibilitatea clădirilor instituțiilor medicale și a altor obiecte de menire socială.
- Înlăturarea berierelor în realizarea dreptului de acces la servicii medicale în sănătate mentală.
- Dezvoltarea unui mecanism de evidență a beneficiarilor de poliță de asigurare medicală independent de alte prestații sociale.

Articolul 13

25. Deși educația incluzivă este asigurată la nivel normativ¹⁹ și numărul copiilor cu necesități speciale și cu dizabilități integrați în școlile de cultură generală a crescut de la 2258 în anul de studii 2012/13 la 10130 în anul de studii 2016/17²⁰, totuși acest domeniu se confruntă cu mai multe provocări.
26. În primul rând se constată insuficiența cadrelor de sprijin, căci în 737 de centre de resurse sunt încadrate 865 de cadre de sprijin, câte 1,17 cadre de sprijin per centru, iar numărul copiilor integrați este în continuă creștere.
27. În al doilea rând, Consiliul a constatat inaccesibilitatea fizică a instituțiilor de învățământ pentru copiii cu dizabilități locomotorii²¹, lipsa transportului adaptat pentru deplasarea spre și dinspre instituția de învățământ .
28. Plângerile²² examinate de Consiliu relevă o atitudine rigidă din partea cadrelor didactice în procesul de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale în instituțiile de învățământ preșcolar și primar, de exemplu, prin neelaborarea sau elaborarea pur formală a planurilor educaționale individualizate.

---

¹⁹ Programul național de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011- 2020, HG nr. 523 din 11.07.2011; Metodologia de evaluare a dezvoltării copilului, Ordinul ME nr.99 din 26.02.2015; Metodologia de organizare și funcționare a Centrului de resurse în Educație Incluzivă, Ordinul ME nr.100 din 26.02.2015; Reglementări și proceduri specifice privind evaluarea finală și certificarea elevilor cu cerințe educaționale speciale incluși în instituțiile de învățământ general obligatoriu, Ordinul ME nr. 330 din 30.04.2014 ș.a.

²⁰ Raport de activitate al Ministerului Educației pentru anul 2016,
http://edu.gov.md/sites/default/files/varianta_finala_raport_me_2016.pdf.

²¹ Decizia din 09.09.2014 pe cauza 122/2014,
https://www.egalitate.md/media/files/files/decizie_122_2014_eng_801614.pdf

²² Decizia din 28.06.2014 pe cauza 083/2014,
http://www.egalitate.md/media/files/files/decizie_cauza_083_depersonalizat_1357797.pdf, Decizia din 25.11.2013 pe cauza 005/2013,
http://www.egalitate.md/media/files/files/decizie_proiect_cauza_005_13_f_v_final_2502223.pdf, Decizia din 21 iunie 2016 pe cauza 400/16,
http://www.egalitate.md/media/files/files/decizie_400_2016_constatare_depersonalizat_6187649.pdf

29. Respectarea libertății de conștiință, de gândire și de religie al tuturor persoanelor constituie o provocare și în domeniul educației. În cazuistica sa, Consiliul a constat practici de hărțuire a elevilor cu convingeri ateiste de către pedagog²³.

Recomandări:

- Dezvoltarea/extinderea rețelei structurilor și serviciilor de suport educațional în instituțiile de învățământ preșcolar, primar și secundar, în special a serviciilor de evaluare și asistență psihopedagogică, psihologică și logopedică.
- Asigurarea accesibilității fizice în întreg lanțul educațional;
- Dezvoltarea serviciilor de suport non-educațional în scopul facilitării incluziunii copiilor cu dizabilități: transport specializat pentru deplasarea spre și dinspre instituția de învățământ;
- Eliminarea barierelor atitudinale prin dezvoltarea cadrelor didactice a competențelor specifice pentru lucrul cu copiii cu cerințe educaționale speciale;
- Dezvoltarea unui sistem de colectare, analiză și diseminare a datelor dezagregate privind incluziunea copiilor cu dizabilități în sistemul educațional.
- Ajustare legislației naționale în vederea asigurării respectării libertății de conștiință, de gândire și de religie a tuturor persoanelor;
- Revizuirea cursului de religie prin integrarea principiilor diversității, egalității și nediscriminării.

Articolul 15

30. Legislația antidiscriminare interzice în mod expres orice discriminare în acces la serviciile culturale și de agrement și alte servicii disponibile publicului și impune obligația autorităților publice, persoanele juridice de drept public sau de drept privat să asigure accesul persoanelor cu dizabilități la valorile culturale, la obiectivele de patrimoniu, turistice, sportive și la locurile de petrecere a timpului liber.

31. Legislația antidiscriminare interzice în mod expres orice discriminare în acces la serviciile culturale și de agrement și alte servicii disponibile publicului și impune obligația autorităților publice, persoanele juridice de drept public sau de drept privat să asigure accesul persoanelor cu dizabilități la valorile culturale, la obiectivele de patrimoniu, turistice, sportive și la locurile de petrecere a timpului liber²⁴.

32. Consiliul a recepționat mai multe plângeri de la persoanele cu dizabilități care sunt refuzate în acces la serviciile de agrement. Astfel, în unul din cazuri unei persoane în scaun cu rotile i s-a îngădit accesul

---

²³Decision of 15.10.2014 on the case no. 164/2014, available online at http://egalitate.md/media/files/files/decizie_nr_t_i_164_final_438186.pdf.

²⁴ Decision of 24/05/2016 with regard to 406/16, https://www.egalitate.md/media/files/files/decizie_406_2016_depersonalizat_3434521.pdf.

într-un club de noapte pe motiv că este în scaun cu roțile și ar intimida astfel vizitatorii localului²⁵. Într-un alt caz, în fața Consiliului s-a invocat îngrădirea accesului copiilor care suferă de boli psihice la activitățile de joacă²⁶.

Recomandări:

- Concentrarea eforturilor la nivel de țară în vederea asigurării accesului (în sens larg) persoanelor cu dizabilități în locurile unde se desfășoară activități culturale, sportive și recreative.

---

²⁵ Decizia din 17.10.2014 pe cauza 156/2014,
http://www.egalitate.md/media/files/files/decizia_cauza_156_deperson_1745637.pdf

²⁶ Decision of 27/10/2014 with regard to case 140/2014,
http://www.egalitate.md/media/files/files/decizia_cauza_140_depersonalizat_4469906.pdf.